

2021 – DOSARELE PATRIMONIULUI (LXXVII):

Apropos de chestia expatriării! - patria nu e terenul prielnic pentru proroci?
- la umbra marilor copaci nu crește nimic! - care e esența lucrurilor?

patria nu e terenul prielnic pentru proroci?

Dosarele patrimoniului (LXXVII)

Anul comemorativ al celor adormiți în Domnul ...

Cine va fi nebunul, ca să-l acuze pe Mickiewicz, pentru că a emigrat?

1798 1855

proroci cari pentru a patriei și a neamului iubire s'au expatriat, asigurându-și două cardinale drepturi umane: independența individuală și libertatea acțiunii!

vestind teoriile de egalitate?

1876 1957

La umbra marilor copaci nu crește nimic!

Nu-i existența un confort al respirației?

145 ani de la nașterii

Constantin Brâncuși

Filozoful Emil Cioran (1911-1995) afirma în lucrarea „Îndreptar pătimas” (1991): «**Lucrurile ce se văd ni le-am insuflat de bunăvoie. Nu-i existența un confort al respirației?** – Cum *a fi* pare preferabil contrariului său, ne-am creat obișnuința lui și ne simțim mai bine-n el. Ce interes ne-ar paște să știm că-l nălucașim numai, că-l viețuim în prelungirea semitreziei noastre?».

În analiza patrimoniului, termenul de **cimitir** are origine grecească, fiind locul unde corpurile decedaților sunt înmormântate, cu un ritual religios (în majoritatea cazurilor); în cimitir familia, rudele și prietenii comemorează pe cei decedați, mormântul și locul de cult fiind dovezile cele mai vechi privind civilizația umană. Multe cimitire au devenit - în timp - adevărate muzee în aer liber, în care printr-o simplă plimbare descoperim multe personalități ale locului, cei care au scris istoria așezării.

Pe urmele lui Cioran în Europa, toți românii ar trebui să-i viziteze mormântul în cimitirul Montparnasse, Paris. Un cimitir construit începând din sec. XVII-lea pe o colină, folosită pentru depozitarea resturilor de materiale de construcții. Data oficială a cimitirului este 1824, locul fiind un muzeu în aer liber, loc de odihnă pentru multe personalități. În 2021, românii și francezii sărbătoresc și 145 de ani de la nașterea celebrului sculptor **Constantin Brâncuși** (1876-1957). Născut în Mărginimea extinsă a Sibiului, în satul Hobița (nordul jud. Gorj își revendică originile

mărginene), după absolvirea școlii și o copilărie marcată de privațiuni și lungi ani de ucenicie (în ateliere de boianerie, prăvălii, birturi, etc), a absolvit Școala de Arte și Meserii Craiova (1898) și Școala de Bellearte București (1902), obținând și primele medalii. Este interesantă odiseea primei lui comenzi publice în România (în 1903): realizarea monumentului public, bustul generalului medic Carol Davila (instalat la Spitalul Militar, singurul monument public brâncușian din București!). Comanda bustului a primit-o de la un consiliu condus de prof. Dimitrie Gerota, plata urmând să i se facă în două tranșe, Brâncuși dorind să folosească banii pentru plata unui drum la Paris. Avansul l-a ajutat să execute lucrarea, a doua tranșă urmând a fi plătită după recepția monumentului. La terminarea lucrării, membrii consiliului au exprimat opinii privind necesitatea modificării sculpturii (micșorarea nasului, poziționarea epoleților), Brâncuși părăsind sala de ședințe, pentru a comenta mai târziu: „Ar fi fost o muncă ușoară, dar ca de prostituată (...) Am făcut stânga-mprejur ... și dus am fost, pomenind de mama lor”. Nu a primit a doua tranșă de bani, alegând să parcurgă lungul drum spre Paris, pe jos! În 1905, a reușit să fie admis la „**École Nationale Supérieure des Beaux-Arts**”, un an mai târziu părăsind școala (la limită de vârstă). Toți tinerii ar trebui să cunoască cugetarea sa: „**Rien ne pousse a l'ombre des grand arbres**” - „**La umbra marilor copaci nu crește nimic**”, rostită după câteva luni de practică, în atelierul marelui sculptor francez, Auguste Rodin. În inima Parisului, Brâncuși și-a creat o lume a lui, românească, atelierul lui devenind celebru datorită unei bogate activități, ajungând a fi considerat un artist genial și „**unul din cei mai mari creatori ai tuturor timpurilor**” (Jean Cassou). Opinia lui, despre cei care nu-i înțeleg opera, a fost clar exprimată: „**Sunt imbecili cei care spun despre lucrările mele că ar fi abstracte; ceea ce ei numesc abstract este pur realism, deoarece realitatea nu este reprezentată de forma exterioară, ci de ideea din spatele ei, de esența lucrurilor**”. Câți români apreciază „**Sărutul**”, piesă dedicată de Brâncuși unei anarhiste de origine rusă, care s-a sinucis dintr-o problemă sentimentală? Sculptura din cimitirul Montparnasse - protejată de un centru de securitate - , este admirată de mulți turiști, multe sculpturi din cimitir reprezentând ocupațiile celor dispăruți, dezvăluind povești despre dragoste, împliniri, eșecuri, despre cupluri,⁹⁸ dar și despre mulți anonimi.

Problema exilului a fost analizată cu luciditate și acum un secol, în presa vremurilor, jurnaliștii prezentând personalitățile epocii. Reproducem articolul semnat Il.Ch. (Ilarie Chendi?) apărut în „**Tribuna Poporului**” (nr. 243, Arad 24 Dec. 1898, 5 ian.1899), „**Ludovic Börne. Apropos de chestia expatriării**”: «**Nu e legendă, ci un adevăr ce se poate proba prin zeci de exemple clasice, că patria nu e terenul prielnic pentru proroci. Datoria bisericească ca și cea profană și îndeosebi literaturi ne arată un șir lung de bărbați, - proroci cari pentru a patriei și a neamului iubire s'au expatriat, asigurându-și două cardinale drepturi umane: independența individuală și libertatea acțiunii. Voi spune numai câteva pilde. Jean Jaques *Rousseau* a scris la anul 1762 celebra sa operă „*Contrat social*” și încă în acelaș an popularul roman pedagogic „*Emile*”, - vestind teoriile de egalitate a tuturor oamenilor și provocând îndeosebi poporul a'și apăra și elupta cu ori-ce preț suveranitatea. Parlamentul din Paris găsește că aceste opere sunt ateiste, le-a adunat de la toate librăriile și le-a ars în curtea palatului de justiție. În contra lui Rousseau s'a dat ordin de întemnițare, însă el a scăpat prin fugă. Și interesant este, că la această**

fugă i-a ajutat chiar nobilimea franceză, care a pus la dispoziția trăsura ce l'a dus în provincia Neuchâtel.

- Cine, cunoscând principiile de morală și drept ale lui Rousseau, îi va socoti această fugă de trădare?

Frumoase pilde însă avem din începutul și mijlocul acestui veac, **de pe timpurile de revelație socială și politică**, când absolutismul și sacrilega reacțiune cereau jertfe neconținute și când spiritele alese ale popoarelor au opus acestor persecuțiuni principiul: **că a te supune acestor sisteme și a te da jertfă lor e o înjosire a caracterului.**

Acest principiu a fost adoptat și urmat în mod practic de grupările naționale cunoscute sub numele **“Italia Jună”, “Germania Jună” și “Polonia Jună”**. Cei mai capabili bărbați, aparținători acestor asociații, cari prin literatură măcinau principiile de libertate și scuturau masele din somnul lor letargic, - și au mutat terenul de acțiune afară de frontariile țării lor. Erau cuprinși de înalta datorință de a-și conserva demnitatea omenească, sustrăgându-se dela temniți, - ear' pe de altă parte de a continua opera de eliberare. Și rezultatele acestei proceduri au fost mari și binefăcătoare popoarelor.

Despre Italia – Jună în frunte cu Mazzini, Foscolo și cei lalți s'a scris (...). Dintre Poloni e cunoscut numele celebrului Adam Mickiewicz, care din cauza agitațiunilor naționaliste a trebuit să-și părăsească patria (1824), continuând însă o îmbeșugată activitate în Franca, unde a făcut renume mare literaturii și limbei polone. În scrierea sa **“Cărțile poporului polon și emigrațiunea polonă”** stabilește de-adreptul principiul necesității emigrării pentru cei oprimați politicește.

Cine va fi nebulul, ca să-l acuze pe Mickiewicz, pentru că a emigrat?

Și acum revin la un fruntaș al Germaniei june, la Ludovic **Börne**, acel literat și bărbat politic al Germanilor, care este unul dintre factorii de căpetenie pregătitor activității poporului German și ai luptelor pentru independență. Născut la 1786 în Francfort (n.r. Frankfurt), Ludovic **Börne** a fost crescut în spirit democratic, creștere ce de timpuriu l'a adus în conflicte cu sistemul reacționar, sub care sătulețele germane își trăeau zilele».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

În: Tribuna, 08 aprilie 2021